

II.

Marinekapitain Vardenfleth. Kjøbenhavn, den 20de Marts 1879.

I Continuation af min under 27de November 1878 underdanigst indsendte Rapport til Ministeriet om min da tilendebragte Besejling af vore nærmeste Farvande, for at undersøge forskellige Forhold vore Fiskerier vedkommende, skal jeg herved tillade mig at fremsende Resultaterne af de Undersøgelser, jeg paa samme Rejse har haft Leilighed til at anstille over de vandrende Fiskearters, specielt Sildens, Forekomst, Fangst, Tilberednings- og Afsetningsforhold m. m.

Vore vigtigste vandrende Fiskearter ere som bekendt Hornfisken, Makrelen, Silden og endelig den saakaldte Vandreaal eller Gaardaalen, af hvilke de 2 sidste Slags kappes om de vigtigste Pladser i hele Landets Fiskerihusholdning.

Med Hensyn til det forløbne Aars Fiskeri af Hornfisk og Makrel, saa tør det antages at have givet gennemsnitlig et særdeles godt Udbytte. Hovedfangsten af disse Fiskearter foregaar i Maanederne Mai og Juni, medens Fiskene fra Kattegattet drage Sønder paa til Østersøen, hvorimod Østeraarsfiskeriet, naar de vende tilbage, ikke har samme Betydning. Jeg begyndte min Expedition for sent til personligen at overvære Foraarsfangsten af de omtalte Fisk, hvorfor jeg heller ikke her skal komme ind paa en udførligere Omtale af Fangstmaaderne m. m.; jeg skal blot fremhæve, at medens Hornfiskefangsten, selv om den maatte tage stærkere til, neppe nogensinde vil faae videre økonomisk Betydning her i Landet, da Hornfisken ikke er nogen efterspurgt Vare og betragtes som en tør og „simpl“ Fisk, saa gjælder det Modsatte om et eventuelt rigt Makrelfiskeri. Makrelen er sikkert en af Havets delikateste Fisk, Løglignende i Smagen, og den er meget efterspurgt, saavel hjemme som ogsaa og hovedsagelig i Udlandet, og saavel i frisk som røget og neblagt Tilstand.

Makrelens Forekomst har viist sig periodisk, og der har i de sidste Aartier været en kjendelig Tilbagegang i dette Fiskeri. Skulde det nu efter det sidste Aars gode Fiske vise sig, at Makrelen atter vil søge tilbage i vore Farvande, saa turde en Opmuntring af Makrelfiskeriet under hensigtsmæssige Former vise sig at være en heldbringende Gjerning, saameget mere som der til dette Fiskeri udtræves ikke videre Dristkapital, navnlig for de Fiskere, der ere i Besiddelse af Drivbaade til Silbefiskeriet. I Bohuslehns og Spøteborgs Fiskeridistrikter har saaledes Makrelfiskeriet i de senere mindre gode Aar givet en Indtægt af mellem 4 og 500 Kr. pr. Mand ved ca. 10 Ugers Arbejde paa den gunstige Tid af Aaret, og den samlede Indtægt har været opad 350,000 Kr.

Der vil derfor være Grund til at have Opmærksomheden henvendt paa denne Fiskearts Forekomst i de kommende Aar.

Om afsigte Østeraars Aalegaardsfiskeri, hvilket drives fra Land og ikke hører til det søgaaende Fiskeri, som jeg iaar har gjort mig til Opgaave at undersøge, skal jeg ikke her give anden Oplysning, end at det som sædvanligt har givet et fortrinligt Udbytte og heldigvis ikke lader til at være blevet hæmmet ved det ellers saa ødelæggende Vaadfiskeri efter vore Farvandes anden Art Aal, Sommeraalen eller den gule Aal.

Idet jeg nu gaar over til den egentlige Opgave for denne min Rapports afluttende Del, nemlig Østeraars Sildefangst, saa skal jeg tillade mig først at henvise til den i min Rapports første Del afgivne Beretning om min Reiseroute, hvoraf det fremgaar, at jeg under hele Sildefiskeriets Varighed i Maanederne September og Oktober har opholdt mig ved de vigtigste Fiskepladser i Sund og Belter og altsaa kan støtte det, som fremsøres, paa egen Observation.

Jeg maa desværre begynde med at fremhæve det beklagelige Faktum, at Sildefiskeriet ifjor kun har givet et ringe Udbytte i sin Almindelighed taget, hvilket Uheld fremtræder saameget desto stærkere, som det foregaaende Aars (1877) Østeraarsfiske var ualmindeligt rigt og vistnok har forledet mange af Sildefiskerne til ved Indreningen af deres Levevis i Aarets Løb og Forberedelserne til den kommende Fangst at stole paa en Indtægt, der for de Flestes Vedkommende er udebleven. Da nu Sildefiskeriet for Tiden nok tør regnes for Landets vigtigste Fiskeri, hovedsagelig fordi Indtægten heraf saagodt som ganske tilfalder selve Fiskerne, og ikke som ved Aalegaardsfiskeriet formindstes ved Forpagtningsafgifter, eller som ved Drivvaadsfiskeriet enten gaar i Enkeltmands eller i Aktieselskabers Lomme, med andre Ord, fordi Fortjenesten fordeles paa et stort Antal trængende Hænder og indvindes i forholdsviis kort Tid, saa kunde nogle Aars daarlige Sildefiskeri, naar særegne forbigaende Marsager hertil ikke kunde paavises, give Anledning til Betyrning for, at dette paa mange Steder periodiske Fiskeri ogsaa her kunde gaa tabt for Landet. Dette er dog heldigvis ikke Tilfældet, hvilket jeg skal tillade mig nærmere at paavise.